

Etelä-Pohjanmaa ilmastonmuutokseen sopeutumistyön etulinjassa

12.12.2023

Alueiden edustajat kiinnostuivat temaattisesta strategiatyöstä

Etelä-Pohjanmaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvää strategiatyötä tekevät asiantuntijat kävivät monipuolisia keskusteluja ja vaihtoivat kokemuksia muiden alueiden kanssa Brysseliin suuntautuneella matkalla lokakuussa 2023. Etelä-Pohjanmaan alueellinen ruokajärjestelmän sopeutumisstrategia, joka on suunniteltu vastaamaan alueen tarpeisiin ja haasteisiin, herätti jopa EU-komission sopeutumismission edustajassa kiinnostusta. Alueiden edustajat tunnistivat strategiatyön potentiaalin alueellisen kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tukemisessa. Strategiatyöllä onkin keskeinen rooli, kun suunnitellaan kestäviä ratkaisuja alueen tulevaisuuden haasteisiin.

Liisa-Maija Hurme alueellista ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategiatyötä käsittelevässä ERRIN-verkoston järjestämässä paneelikeskustelussa. Kuva: Anu Palomäki.

Sopeutumistyön taustoitusta

Ilmastonmuutos on noussut yhdeksi suurimmista maailmanlaajuisista haasteista, ja sen vaikutukset näkyvät monin tavoin Etelä-Pohjanmaalla. Ruokajärjestelmä on yksi ilmastonmuutoksen keskeisistä vaikutusalueista sekä päästöjen että sopeutumisen näkökulmista. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ruokajärjestelmässä on välttämätöntä ruokaturvan varmistamiseksi tulevaisuudessa. Ilmastonmuutos voi aiheuttaa sään ääri-ilmiöitä, kuten kuivuutta, tulvia ja äärimmäisiä lämpötiloja, jotka kaikki osaltaan vaikuttavat ruoantuotantoon. Ruokaturvan varmistaminen vaatii sekä sopeutumista näihin muutoksiin että kokonaiskestävän ruoantuotannon edistämistä.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ruokajärjestelmässä voi tarjota myös taloudellisia mahdollisuuksia. Kestävä ruoantuotanto kuten uudistava viljely ja lähiruoka, uusiutuva energia, ja hiilensidonta voivat tukea paikallistaloutta ja luoda uusia työmahdollisuuksia maataloudessa ja teollisuudessa. Kestävän ruoantuotannon edistäminen voi johtaa terveellisempiin ruokailutottumuksiin, vähentää ympäristön kuormitusta ja parantaa ihmisten terveyttä.

Kokonaisuutena ilmastonmuutokseen sopeutuminen ruokajärjestelmässä vaikuttaa yhteiskuntaan monella tapaa. Sopeutuminen voi tarjota mahdollisuuden vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja samanaikaisesti

varmistaa ruokaturvaa sekä luoda taloudellisia mahdollisuuksia ja parantaa ihmisten hyvinvointia. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ruokajärjestelmässä on myös välttämätöntä, kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Maakunnassa tehdään riskianalyysi

Etelä-Pohjanmaan ilmastonmuutoksen sopeutumisen strategiatyö alkaa riskianalyysillä. Alueen strategiset päämäärät liittyvät niin ilmastonmuutoksen vaikutusten hallintaan kuin mahdollisuuksien hyödyntämiseenkin. Riskianalyysin avulla tunnistetaan alueelle ominaiset uhat kuten ääri-ilmiöt, maatalouden haasteet ja muuttuvat markkinaolosuhteet, jotka saattavat vaikuttaa ruokajärjestelmään. Tämän perustan avulla rakennetaan maakunnallinen ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategia sekä ruokajärjestelmään keskittyvä sopeutumisen strategia. Strategiatyö vahvistaa alueellista varautumista, tukee riskien vähentämisessä ja avaa ovia uusille innovaatioille ja kestävälle ruoantuotannolle Etelä-Pohjanmaalla.

Varautuminen on tärkeää

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ruokajärjestelmään ovat hyvin laajoja ja ruokajärjestelmän varautuminen muutokseen on välttämätöntä. Ennakoinnin avulla voidaan myös vähentää ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä kustannuksia. Esimerkiksi kuivuudet voivat heikentää satotasoja ja lisätä vesivarojen niukkuutta, kun taas rankkasateet voivat aiheuttaa tulvia ja tuhota kokonaisia viljasatoja. Ilmastonmuutokseen varautuminen on välttämätöntä, ruoantuotannon suojelemiseksi. Sopeutuminen voi edellyttää kuitenkin uusia näkökulmia kuten uusien viljelykasvien ja ruokalähteiden etsimistä.

Varautuminen ilmastonmuutokseen ruokajärjestelmässä edellyttää resurssien tehokkaampaa hallintaa. Vesivarojen hallinnan ja maankäytön suunnittelun on muututtava kestävämmiksi, jotta voidaan turvata riittävästi resursseja ruoantuotantoon ja vähentää ympäristön kuormitusta. Varautuminen ilmastonmuutokseen ruokajärjestelmässä voi kuitenkin myös saada aikaan innovaatioita ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Esimerkiksi sään ääri-ilmiöihin sopeutuneet teknologiat voivat auttaa satotasojen nostamisessa ja tukea selviytymistä vaikeissa olosuhteissa.

Ruokasektorin sopeutumista edistetään maakunnallisten suunnitelmien avulla

Etelä-Pohjanmaan liiton toteuttamassa Ilmastokestävä Etelä-Pohjanmaa -hankkeessa laaditaan maakunnan ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma, joka sisältää kuntakohtaiset osuudet. Sopeutumissuunnitelmassa tunnistetaan merkittävimmät ilmastoriskit ja haavoittuvuudet Etelä-Pohjanmaalla ja löydetään toimivia keinoja sopeutua muuttuviin sääolosuhteisiin ja voimistuviin ääri-ilmiöihin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi pitkät hellejaksot, kuivuus, rankkasateet, tulvat, kasvava kosteusmäärät sekä kovat tuulet.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun koordinoima Kestävä ja vastuullinen Ruokaprovinssi -hanke vahvistaa ja todentaa ruokajärjestelmän vastuullisuustyötä Etelä-Pohjanmaalla. Hankkeessa keskitytään erityisesti vähentämään alan ilmastopäästöjä ja negatiivisia ympäristövaikutuksia tarjoamalla ja kehittämällä yritysten käyttöön erilaisia työkaluja ja pilotoimalla niitä. Samanaikaisesti edistetään alueen ruokajärjestelmän ilmastonmuutokseen sopeutumista ja riskien ehkäisemistä laatimalla ruokajärjestelmän ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategia. Hanketta toteuttaa yhteistyössä viisi kumppaniorganisaatiota, joiden tutkijat ovat perehtyneet ruoka-alan ilmasto- ja vastuullisuustyöhön eri näkökulmista.

Euroopasta E-P:lle -hanke hyödyntää kansainvälisten ruoka-alan hankkeiden uutta tietoa, toimintatapoja ja innovaatioita maatalouden digitalisaation ja ilmastokestävyyden parantamisessa. Hanke linkittyy useaan meneillä olevaan SeAMKin Kestävä ja vastuullinen ruoantuotanto -tutkimusryhmän sekä Pro Agria Etelä-Pohjanmaan hankkeisiin sekä toimijoiden aiemmin toteutettuihin hankkeisiin.

*Uutisen kirjoitusasun työstämisessä on hyödynnetty OpenAI:n ChatGPT -tekoälysovellusta.***Liisa-Maija Hurme**
projektipäällikkö
Etelä-Pohjanmaan liitto
Ilmastokestävä Etelä-Pohjanmaa**Anu Palomäki**
TKI-asiantuntija
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Kestävä ja vastuullinen RuokaprovinssiEuroopasta E-P:lle – vinkkejä Euroopasta suomalaiseen maataloustuotantoon